

Öğrencilerin Sözlü Tarih Yöntemine İlişkin Görüşleri: Van Düğünleri Örneği*

Aydın GÜVEN¹ & Rüstem ÇURKU^{**2}

Gönderilme Tarihi: **08 Aralık 2021** Kabul Tarihi: **09 Nisan 2022**
DOI: 10.38015/sbyy.1034407

Öz:

Bu araştırmada, “Van’da düğünler” konulu sözlü tarih uygulamasının, öğrencilere sağladığı katkılarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma, nitel çalışma kapsamında yer alan durum çalışması (case study) deseninde gerçekleştirilmiş ve çalışmada amaçlı örneklem kapsamında kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Öğrencilerden, Van düğün geleneklerine ilişkin gönüllü katılımcılarla görüşme yapmaları istenmiş, öğrenciler yaşları 50 ve üzeri olan aile üyelerinden 60 kişiyle görüşme yapmıştır. Öğrenciler katılımcı beyanları doğrultusunda rapor hazırlamış, etkinliğe katılanlara ve etkinliğe katılmayıp takip edenlere yönelik görüşmeler de yapılmıştır. Veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış görüşme ve odak grup görüşmesi gibi yöntemlere uygun araştırma teknikleri kullanılmıştır. Çalışmada sözlü tarih çalışmasının öğrencilere sağladığı katkılara ilişkin bulgular, odak grup görüşmesinden ve etkinliği takip eden öğrencilerle gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilmiştir. Elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu araştırmayla sözlü tarihin klasik ders işleme yöntem ve teknikleriyle kıyaslandığında öğrenci merkezli olduğu, ezberden ziyade yorum gerektirdiği için sıkıcı olmadığı ve tarihe duyulan merakı geliştiren bir yöntem olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma yapmayı gerektiren, eleştirel düşünmeyi geliştiren ve tarihte sıradan insanların yer aldığını gösteren bir yöntem olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra sözlü tarihin öğrencinin tarihsel olayları kendi deneyimi ve bakış açısıyla değerlendirmesini sağladığı, teknoloji kullanmayı gerektirdiği ve etkinlik temelli bir yöntem olduğu da anlaşılmıştır. Sözlü tarihin ders içi katkılarının ise araştırmacı kimliği kazanma, tarihe olan merakın artması, tarih bilinci kazandırma ve tarihi gerçeklerin farkına varma olduğu belirlenmiştir. Ders dışı katkuları yönüyle de sosyalleşmeyi sağlama, empati becerisini geliştirme, nezaketli, sabırlı olma ve büyüklerle diyalog kurabilme becerilerini geliştirme olduğu da anlaşılmıştır. Ayrıca, sözlü tarihin birçok alanda yapılabilen ve konu sınırlaması olmayan bir yöntem olması nedeniyle farklı yönlerinin olduğu, öğrencilere bir bilim adamı veya tarihçi bilinci kazandırdığı sonucu da ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Van düğünleri, sözlü tarih, tarih dersleri, lise öğrencisi.

Atf:

Güven, A. & Çurku, R. (2022). Öğrencilerin sözlü tarih yöntemine ilişkin görüşleri: Van düğünleri örneği. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 6(1), 1-19. <https://doi.org/110.38015/sbyy.1034407>

¹Atatürk Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0001-9826-2364

²Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0000-0003-0280-8989

*Bu çalışma ikinci yazarın Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Tarih Eğitimi Bilim Dalı’nda hazırladığı doktora tezinden türetilmiştir. Ayrıca ilgili çalışma, 2021 yılında Erzurum (Oltu) Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi’nde sözlü bildiri olarak da sunulmuştur.

**Corresponding Author: rustemcurku040@gmail.com

Abstract:

In this research, it is aimed to reveal the contributions of oral history application on weddings in Van to the students. The research was carried out in the case study pattern within the scope of the qualitative study and easily accessible case sampling was used within the scope of purposeful sampling in the study. Students were asked to interview volunteer participants about Van wedding traditions, and students interviewed 60 people from family members aged 50 and over. Students prepared reports in accordance with the participant statements, interviews were also conducted for those who participated in the event and those who did not participate in the event and followed up. Appropriate research techniques such as semi-structured interview and focus group interview were used as data collection tools. In the study, the findings regarding the contributions of oral history study to students were obtained from the focus group interview and the interviews conducted with the students following the activity. The obtained data were subjected to content analysis. With this research, it has been revealed that oral history is student-centered compared to classical course processing methods and techniques, it is not boring because it requires interpretation rather than memorization, and it is a method that develops curiosity about history. It has been determined that there is a method that requires research, develops critical thinking, and shows that ordinary people have been involved in history. In addition, it was understood that oral history allows the student to evaluate historical events from his own experience and point of view, requires the use of technology and is an activity-based method. It has been determined that the in-course contributions of oral history are gaining researcher identity, increasing curiosity about history, gaining historical awareness and becoming aware of historical facts. It has also been understood that the aspect of his extracurricular contributions is to provide socialization, develop empathy skills, be polite, patient, and develop the skills to have a dialogue with elders. In addition, it has been concluded that oral history has different aspects due to the fact that it is a method that can be done in many fields and has no subject limitations, and it gives students the awareness of a scientist or historian.

Keywords: Van weddings, oral history, history lessons, high school student.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar kadim bir geçmişe sahip olan ve günümüze kadar birçok farklı isimle anılarak gelen sözlü tarih, disiplinlere ve paradigmalara göre farklı şekillerde tanımlanmakta ve yorumlanmaktadır. Sözlü tarih, her şeyden önce tarih biliminin veri toplama araçlarından biridir ve temelde tarihsel bir yöntemdir. Fakat 20. yüzyılda özellikle Kuzey Amerika’da ve Avrupa’da kütüphanecilerden sosyologlara, doktorlardan halk bilimcilere kadar birçok alandan bilim adamı sözlü tarihi bir veri toplama ve ilgili konuları tarihsel manada aydınlatma aracı olarak da kullanmıştır. Bu gelişmeler, doğal olarak sözlü tarihin tanımını ve anlamını genişletmiştir (Morrissey, 1992, s. 89).

Avrupa’da modern teknolojilerden faydalanılarak, sözlü tarih araştırmaları kapsamında yapılan ilk çalışmalar; II. Dünya Savaşı’nın sebep olduğu maddi ve manevi zararları ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Sözlü tarih, siyasi amaçlı bu kullanımlarının ardından, kendi yöntem ve araçlarını oluşturmaya çalışmış; diğer sosyal bilimlerin, (folklor, sosyal psikoloji, sosyoloji vb.) görüşme ve toplulukları gözleme yöntemleri arasında yer edinmeye çalışmıştır. Teknolojik gelişmelerle birlikte insan sesinin kaydedilmesini sağlayan teyplerin ortaya çıkması ve yaygınlaşması, sözlü tarihin önem kazanmasında etkili olmuştur. İlk sözlü tarih bölümü 1948’de, Amerika’da Allan Nevins tarafından Columbia Üniversitesi’nde kurulmuştur. Bunun yanı sıra sözlü tarihi ilk kez terim manasıyla Joseph Gould dile getirmiş, sözlü tarihin kuramsallaşması da Allan Nevins sayesinde olmuştur (Counce, 2001, s. 225; Danacıoğlu, 2001, s. 131-132; Demircioğlu, 2015, s. 107; Somersan, 1998, s. 382-383).

Sözlü tarihin, tarihin gündemine yeniden girmesi ve kendine yer edinmeye başlaması 20. yüzyılın ikinci yarısında olmuştur. 1960’tan itibaren yerel ve sosyal tarihçiler; şahıslarla yapılacak görüşmeler neticesinde, yakın dönem hafızasının kayda alınması ve bunların tarihi kaynağa dönüştürülmesinin önemli avantajlar sağlayacağı fikrinde birleştiler. Bu dönemde

sözlü tarih çalışmaları, İngiltere ve ABD’de popüler olmuş ve bu ülkelerin bilim adamlarınca bir disipline konulmuştur. Birçok kalkınmış ülkede, amatör ruhlu gönüllü katılımcıların artması ve bu katılımcıların sözlü tarih toplulukları oluşturmaları; sözlü tarihe olan ilgiyi oldukça ziyadeleştirmiş ve insanların yanı başında olanlara, yakın duranlara, olup bitenlere karşı dikkatini çekmiştir. 1960’lı yılların sonlarında azınlıklar, kadınlar, göçmenler ve bazı gruplar tarih yazımına dâhil edilmiş, tarihin tabandan yazılmasına yönelik eğilimler de artmıştır. Bu minvalde meydana gelen gelişmeler, yerel tarihin ehemmiyet kazanmasına, tarih yazımında sözlü tarihin yer edinmesine ve kapsamının genişlemesine de neden olmuştur (Counce, 2001, s. 125; Danacıoğlu, 2001, s. 132; Metin, 2002, s. 288).

2005 yılından itibaren Türkiye’de öğretim programları, dünyadaki gelişmelere paralel olarak yeniden şekillendirilmiş ve yapılandırmacı kuram kabul edilerek, geleneksel öğretimden teknoloji destekli modern öğretime doğru yönelim sağlanmıştır (Demir & Yorulmaz, 2014, s. 16). 2018 yılında Tarih Dersi Öğretim Programı tekrar yenilenmiş ve önceki tarih dersi öğretim programlarında yer alan eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Bu öğretim programının alana özgü yeterlilik ve beceriler kısmında öğrencilerin bir bilim insanı gibi hareket etmeleri ve onların takip etmeleri gereken işlem basamaklarını öğrenmeleri hedeflenmiştir (MEB, 2018, s. 12-15). Bu doğrultuda Tarih Öğretim Programları yeniden düzenlenerek modern yöntemlerden faydalanılma yoluna gidilmiş ve kullanılabilen modern yöntemlerden birisi de sözlü tarih olmuştur.

Sözlü tarih ile, geçmişteki hayat tarzları, ev yaşamı, aile bireylerinin hayatı, eğitim-öğretim, beslenme, gelenek-görenekler, bayram-düğün-eğlence biçimleri, kıtlık, hastalık, tabii afetler ve çalışma hayatı gibi konuların ele alındığı görülmektedir. Ayrıca sözlü tarih, elitlerin tarihi ve savaşların hakîm olduğu tarih anlayışı yerine sıradan insanların hayat hikâyelerini de konu edinmiştir (Kabapınar, 2014, s. 289). Bu bağlamda Türkiye’de 2007, 2008 ve 2018 yılı tarih öğretim programlarının oluşturulmasında modern öğretim yöntemleri kullanılmaya başlanmış ve öğrencileri merkeze alan yaklaşıma geçiş yapılmıştır.

Modern öğretim yöntemleri kapsamında sözlü tarih günümüzde okullarda kullanılmaya başlamış, akademik manada üniversitelerde öğrenimlerine devam eden tarih bölümü öğrencilerinin ders etkinlikleri kapsamında yerini almış ve sözlü tarihe müfredat programlarında yer verilmiştir. Sonuç itibarıyla öğrencilerin çok boyutlu gelişimlerine (bilişsel, duyuşsal, devinimsel) destek olacak mahiyette tarih eğitiminin kapsamının genişlediği ve gelişimini sürdürdüğü de görülmüştür (Kara, 2019, s. 62).

Tarih eğitiminin gelişim sürecinde sözlü tarihin öğretme ve öğrenme süreçlerine sağladığı katkılar göz ardı edilemez. Sözlü tarih sayesinde öğrenciler öncelikle olaylara sıradan insanların gözüyle bakabilir, değişen dünyaya ayak uydurabilir ve kapasitelerini ilerletebilirler. Yazılı ve sözlü kaynakları karşılaştırmak suretiyle araştırma ve dil becerilerini geliştirebilir, önceki kuşaklarla yakın bir bağ kurabilirler. Bunun yanı sıra öğrenciler geçmiş ve günümüz mukayeselerini gerçekleştirebilir, değişim ve sürekliliği algılayabilir, harp ve siyasi tarihin kıskacından kurtularak sıradan insanların tarihlerine inebilirler. Tarihsel sorgulama becerisinin yanında eleştirel düşünme, empati, değişim ve sürekliliği algılama becerilerini geliştirebilirler. Bununla birlikte sözlü tarih öğrencilere tarih ve zaman bilinci kazandırır, bu çalışmaların işlem basamaklarının (mülakat sorularının tertibi, mülakata hazırlık süreci, mülakatın uygulanması, mülakatın tahlil ve sentezi) öğretilmesiyle, geçmiş ve günümüz karşılaştırmasına yönelik becerileri de geliştirir. Buna ilaveten sözlü tarih yöntemi tarih derslerinin sadece kitap endekli yürütülmesini önler, öğrencilere farklı bakış açıları kazandırır ve onların farklı dünyaları

keşfedebilmelerine olanak sağlar. Ayrıca sözlü tarih, tarih derslerinin ezberden kurtarılmasına, öğrenci merkezli işlenmesine ve öğrencilerin yaptıkları çalışmalarla dersi renklendirmelerine de katkıda bulunur. (Akçalı, 2007, s. 63; Demircioğlu, 2015, s. 114; Gazel, 2015, s. 111-112; Kabapınar, 2014, s. 426-427; Somersan, 1998, s. 390).

Literatürde sözlü tarihin eğitsel faydalarına şu şekilde yer verilmiştir (Akçalı & Aslan, 2007, s. 84, 86; Küpüç, 2014, s. 44-45; Stradling, 2003, s. 198-199; Uygun, 2006, s. 25):

- Öğrencilere, üst kesimden (elit) olmayan sıradan insanların bakış açılarına ve tecrübelerine ulaşma fırsatı verir. Ders kitaplarında ele alınan yakın dönem konuları, sözlü tarih sayesinde insanların gözünde canlanır, ezber anlatımdan kurtarılır ve çok yönlü bir bakış açısı ile ele alınır. Böylece öğrenciler ezber temelli dolaylı anlatımların sıkıcılığundan kurtulabilir ve geçmişte kalan, yaşanmış olayların sıcaklığını hissedebilir,
- Sözlü tarih, öğrencilerin ders kitaplarında ikinci plana itilmiş sıradan sayılan insanlar ve toplumlar hakkında bilgi elde etmelerine yardımcı olur. Kitle iletişim araçları ve başka kaynakların sunduğu veriler yönüyle de faydalı bir denetim aracı görevi üstlenebilir,
- Tarihçilerin sadece belgeye dayanarak yaptıkları yorumlara karşı önemli bir denge unsuru olabilir, olayların gerçekte nasıl olduğunu ortaya koyabilir. Sözlü tarih, sıradan insanların şahsi hatıralarına dayalı olmasının yanında öğrenciler açısından tarihsel değişim ve süreklilik kavramlarının ele alınması, sorgulanması ve uygulanması yönüyle de faydalı bir metod olabilir,
- Sözlü tarih çalışması yapan ve bu doğrultuda bulgu elde eden öğrenciler, diğer bulgu türleri için geçerli olan işlem süreçlerini (konuyu ele alma, seçme, kontrol, aykırılıklar, çarpıklıklar, güvenilirlik, geçerlilik vs.) olduğu gibi sözlü bulgular için de uygulayabilir,
- Sözlü tarih çalışmaları, öğrencilere önemli beceriler de kazandırabilir. Bunlar arasında sorgulama, iletişim, empati sağlama, sonuç çıkarma ve kurgulama becerileri de sayılabilir.

Sözlü tarihin işlem basamaklarının uygulanmasına yönelik süreçlerin; öğretmenlere, öğrencilere ve öğretmen adaylarına kazandırabileceği becerilere de literatürde şu şekilde değinilmiştir (Welton & Mallan, 1999, s. 396):

- Görüşme aşamasında: Dinleme, gözlem, soru sorma ve takdir etme,
- Görüşme süreci ve analiz: Olguyla düşünceyi birbirinden ayırma, ilgili malumatı ilgisiz malumat arasından ortaya çıkarma,
- Kişisel karşılaştırma/mukayese: Değişim ve sürekliliği idrak etme,
- Analiz ve raporlama aşamasında: Malumatı tertip etme,
- Önceki kuşakları daha iyi kavrama ve anlama.

Sözlü tarih çalışmalarının öğrencilere ders içeriği kazandırma, konu analizi yaptırma, beceri gelişimi ve motivasyon sağlama gibi bilişsel gayeleri vardır. Öğrenciler bu sayede bilim insanı hüviyetine bürünür, tarihçi işlem basamaklarını uygular ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirir (Portelli, 2006, s. 18-19). Bu konuda 2018 yılı Tarih Dersi Öğretim Programının alana özgü yeterlilik ve beceriler kısmında öğrencilerin bir bilim insanı gibi hareket etmeleri ve onların takip etmeleri gereken işlem basamaklarını öğrenmeleri hedeflenmiştir. Bu bölümde öğrencilerin, tarihsel kavramlar ile geçmişteki hadiseleri, olguları, şahısları, mekânları ve münasebetleri kendi ifadeleri doğrultusunda ele alarak yorumlamalarıyla ilgili seviyeleri ve yeterlilikleri ele alınmıştır. Ayrıca yeni programın alana özgü yeterlilik ve beceriler kısmında

“... Geçmişin tarihî malumata dönüştürülmesi aşamalarında tarihçilerin temel aldığı ilkeler ile faydalandıkları metotları ve kullandıkları yetileri birer yaşam becerisi durumuna getirmeleridir.” şeklinde amaç ifadelerine de yer verilmiştir (MEB, 2018, s. 12-15).

Günümüzde hafıza (bellek) araştırmaları, tomografi cihazlarının gelişimi, bu cihazların uzun ve kısa süreli bellek çalışmaları kapsamında kullanılması ve bu gelişmelerin sosyal bilimlere uyarlanması sayesinde sözlü tarih yeniden şekillenmiştir (Çaykent, 2016, s. 166). Bu bağlamda literatürde sözlü tarihin öğretim yöntemi olması ve diğer yöntemlerden farklılıklarına ilişkin (Akbar, 2012, s. 2; Akçalı & Aslan, 2007, s. 83-86; Demircioğlu, 2015, s. 109; Küpüç, 2014, s. 44-48) araştırmalara da yer verilmiştir.

Bu araştırmada, literatürde değinildiği üzere önemli görülen siyasi olaylar ve şahıslardan ziyade sıradan insanların yaşamlarına ve yanı başımızda olanlara yer verilmek istenmiştir. Sözlü tarih ile yerel tarih kapsamında gelenek-görenekler, bayram vs. her türlü konuda çalışma yapılabileceği gerçeğinden hareket edilerek, çalışma grubuyla gerçekleştirilen toplantılar neticesinde fazla veri bulundurması nedeniyle düğün konusu tercih edilmiştir. Bununla birlikte 2018 yılı Tarih Dersi Öğretim Programında alana özgü yeterlilik ve beceriler kısmında öğrencilerin tarihsel işlem basamakları kapsamında ilgili uygulamaları yapabilmeleri, bir tarihçi veya bilim insanı gibi hareket edebilmelerinin yanı sıra sözlü tarih gibi modern yöntemleri kullanabilmeleri ve ilgili becerileri geliştirebilmeleri de hedeflenmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmada, geçmişten günümüze Van’da düğünler konulu sözlü tarih uygulamasının öğrencilere ders içinde ve ders dışında sağladığı katkıların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda geçmişten günümüze Van’da düğünler konulu sözlü tarih uygulamasının, öğrencilere; ders içi ve ders dışı katkıları nelerdir? Sorusuna cevap aranmaktadır. Bu probleme bağlı olarak aşağıdaki araştırma soruları oluşturulmuştur.

1. Sözlü tarih çalışmasının, öğrencilere ders içinde sağladığı katkılara ilişkin katılımcı (öğrenci) görüşleri nelerdir?
2. Sözlü tarih çalışmasının, öğrencilere ders dışında sağladığı katkılara ilişkin katılımcı (öğrenci) görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Öğrencilere geçmişten günümüze Van’da düğünler konulu sözlü tarih uygulamasının ders içi ve ders dışı katkılarının ortaya çıkarılmasını ele alan çalışma, nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme, odak grup tartışması gibi araştırma desenine uygun olan araştırma teknikleri kullanılmıştır. Bu konuda Creswell (2013, s. 45-47) nitel araştırmayı; araştırmacıların doğal ortamda görüşme, gözlem, doküman gibi çoklu metotlarla verileri elde ettiği, toplanan verilerin bütün veri kaynaklarını kapsayan kategoriler/temalar şeklinde teşkil edilip ifade edilerek bütüncül bir bakış açısıyla sunulduğu, araştırmacıların çalışmalarına kendilerini tam olarak yansıttıkları araştırma türü olarak da tanımlamıştır.

Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında yer alan durum çalışması (case study) deseninde gerçekleştirilmiş, tek durum desenlerinden iç içe geçmiş ve tür 2 olarak bilinen bütüncül çoklu durum desenine göre de yapılandırılmıştır. Bu bağlamda Yin (2009, s. 18) durum çalışmalarında güncel bir fenomenin, derinlemesine incelendiğini ve gerçek yaşam koşulları içerisinde araştırıldığını da dile getirmiştir.

Bu araştırma, Van ili Tuşba ilçesinde sosyo-ekonomik olarak orta sınıf bir düzeye sahip devlet lisesinin öğrencileri ile bu öğrencilerin velilerinden oluşan katılımcılarla gerçekleştirilmiştir. Van ili Tuşba ilçesindeki bir lise tek bir birim olarak ele alındığında bu okulu oluşturan öğrenciler ile velilerinden oluşan katılımcıların birden fazla alt tabakayı veya birimi teşkil ettiği görülür. Bu sebeple çalışmada durum çalışması tek durum desenlerinden iç içe geçmiş bütüncül çoklu durum deseninden faydalanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem kapsamında kolay ulaşılabilir durum örneklemeinden faydalanılmıştır. Büyüköztürk vd. (2014, s. 90) amaçlı örneklemin malumat bakımından zengin durumların seçilmesine ve derinlemesine araştırma yapılmasına dayandığını, bu örneklemin belli özellikleri bünyesinde barındıran veya belli ölçütleri karşılayan bir veya birden fazla özel durum araştırılmak istenildiğinde tercih edildiğini ifade etmiştir. Bu sayede araştırmacıların, tercih edilen durumlar bağlamında toplumsal olayları veya olguları idrak etmeye çalıştığını, bu olgularla olaylar arasındaki münasebetleri keşfetmeye ve izah etmeye de gayret gösterdiğini dile getirmiştir.

Çalışmada sözlü tarih araştırmalarının uzun sürmesi, külfetli olması nedeniyle araştırmacının görev yaptığı Van ili Tuşba ilçesindeki sosyo-ekonomik olarak orta sınıf bir düzeye sahip devlet lisesi ve bu lisede öğrenimlerine devam eden öğrenciler ile bu öğrencilerin velileri katılımcı olarak seçilmiştir. Bu bağlamda araştırmacının görev yaptığı okul, bu okulda öğrenimlerine devam eden öğrenciler ve bu öğrencilerin velileri gerekli bilgilerin elde edilmesi, çalışmanın daha az maliyetli olması, zaman kazandırması, kolay ve erişilebilir olması sebebiyle tercih edilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 öğretim yılında Van ili Tuşba ilçesindeki bir devlet lisesinde öğrenimlerini sürdüren, 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin katılımı neticesinde bir araya gelen 19 kişilik (10 kız, 9 erkek) gönüllü bir öğrenci grubu oluşturmuştur. Çalışma lise birinci sınıfların (9. sınıf) uyum sürecinde olmaları ve lise son sınıfların (12. sınıf) üniversite sınavlarına hazırlanmaları nedeniyle 10. ve 11. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler iletişimin rahatça sağlanabilmesi amacıyla başlangıçta üç gruba ayrılmış ve her bir grup beşer kişiden olmak üzere toplamda 15 kişiden oluşmuştur. Önceden proje çalışmalarında görev almış ve bu konular hakkında hem bilgi hem de tecrübe sahibi olan 11. sınıf öğrencilerinden 1 başkan ve 3 akran danışmanı seçilmiştir. Başkan çalışmanın tüm aşamalarından sorumlu tutulmuş ve çalışmada görev alanlar da başkanın koordinatörlüğünde görevlerini icra etmiştir. Akran danışmanları da oluşturulan 3 grubun her birine bir danışman gelecek şekilde dağıtılmıştır. Çalışmanın gruplara bölünmesinin bir diğer nedeni de görüşmelere hep beraber gidilemeyeceği, uygun olan grup üyeleriyle gidilebileceği ve öğrencilerin bazen ailevi sebeplerden bazen de sağlık nedenlerinden dolayı çalışmanın belli safhalarına katılamamaları olmuştur. Araştırmanın diğer çalışma grubunu ise 10. ve 11. sınıf velileri katılımcı sıfatıyla oluşturmuştur. Çalışmada Van düğün gelenekleri ile ilgili bilgilere erişebilmek amacıyla velilerle iletişime geçmek istenmiş, bu konuda öğrencilerin ve okul idaresinin de yardımı alınmıştır. Bu maksatla öğrencilerden (3 grup-15 kişi), Van düğün gelenekleriyle ilgili bilgilerin alınabilmesi için gönüllü katılımcılarla görüşme yapmaları istenmiş, öğrenciler yaşları 50 ve üzeri olan aile üyelerinden toplamda 60 kişiyle de görüşme yapmıştır. Ayrıca çalışmada, hem sözlü tarih uygulamasını gerçekleştiren hem de uygulamayı gözlemleyen, takip eden/izleyen öğrencilere ilişkin gönüllülük formları hazırlanmış ve imza altına alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, Van düğün gelenekleriyle ilgili öğrenci velilerinden oluşan katılımcıların görüşleriyle birlikte düğün gelenekleri ve sözlü tarih uygulamasına ilişkin diğer bir katılımcı olan öğrenci görüşleri alınmak istenmiştir. Araştırma desenine uygun olarak; yarı yapılandırılmış görüşme ile odak grup görüşmesinden faydalanılmış ve gerçekleştirilen durum çalışmasında hadiseler olduğu gibi ayrıntıları ile ortaya konulmak istenmiştir.

Bu çalışmada, araştırmacı nitel araştırmanın doğası gereği katılımcı rolünü benimsemiştir. Çalışmanın tüm aşamalarında bulunarak hem araştırmacı hem de ders öğretmeni olması nedeniyle araştırmayı görev yaptığı okulda ve dersine girdiği öğrencileriyle birlikte gerçekleştirmiştir. Öğrencilere çalışmanın başlangıcından, görüşmelerin bitimine kadar rehberlik yapmış ve bu süreçte gereken çalışmaları da öğrencilere yaptırmıştır. Ayrıca gerçekleştirilen durum çalışmasında hadiseler olduğu gibi ayrıntıları ile ortaya konulmak istenmiş ve çalışmanın güvenilirliğini sağlama yönüyle de araştırmacının konumu, çalışmaya katılan bireyler, izlenen süreç, bulunulan ortam, kavramsal çerçeve, veri toplama ve analiz yöntemleriyle ilgili teferruatlı malumatlar da verilmiştir.

Çalışmada, sözlü tarih öncesi (ön hazırlık) ile ilgili süreçte yirmi sekiz soruluk görüşme formu hazırlanmıştır. Pilot uygulama kapsamında (3 aile-toplamda 6 aile üyesiyle) görüşmeler yapılmış ve 28 sorudan oluşan görüşme formu, üniversite bünyesinde Tarih eğitimi alanında iki doçentten oluşan uzman değerlendirmesi sonucunda 24 soruya indirilmiştir. Bu süreçte odak grup görüşmesine ilişkin sorular da düzenlenmiştir. Yapılan sözlü tarih uygulamasını gerek düğünler gerekse sözlü tarih yöntemi yönüyle takip eden ve izleyen öğrencilerle ilgili görüşme soruları da hazırlanmıştır. Bu görüşmelere ilişkin alan ve dil uzmanlarının (MEB bünyesinde liselerde görevli iki Edebiyat öğretmeni) görüşleri alınarak, yapılan değerlendirme sonucunda odak grup görüşme soruları 8 soru olarak tespit edilmiş, etkinliği takip edenlere ait görüşme soruları da 6 sorudan 3 soruya indirilerek sorulara ve formlara son şekli de verilmiştir.

Bu araştırma, genel anlamda iki aşamada tasarlanmıştır. Birinci aşamada, Van düğünleriyle ilgili veriler katılımcı olan öğrenci velileriyle yapılan görüşmeler neticesinde elde edilmiştir. Ön hazırlıkla ilgili aşamalar tamamlandıktan sonra çalışmaya katılan öğrenciler gerekli röportajları yaparak, küçük bir tarihçi/bilim insanı gibi hareket etmiş ve Van düğünleriyle ilgili malumatları toplamıştır. Mülakatlara başlamadan evvel katılımcı olan velilerden gönüllü katılım formlarını doldurmaları istenmiş, formu imzalayanlarla ve gönüllü olarak çalışmada yer almak isteyenlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Van düğün gelenekleri hakkında öğrenci velilerinin görüşlerinin alınmasında görüşme yönteminden, veri toplama aracı olarak da yarı yapılandırılmış görüşme formundan faydalanılmıştır. Katılımcı sıfatıyla öğrenci velilerine, (üniversite bünyesinde Tarih eğitimi alanında iki doçentten oluşan uzman değerlendirmesi sonucunda oluşturulan) görüşme formunda; Van düğünlerinin öncesi, düğünler ve sonrasında yaşananlar ile bu düğünlere ilişkin gelenek/göreneklere ilişkin sorular yönlendirilmiş ve kodlamalar da bu minvalde gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler, katılımcı görüşmelerinin ardından bu verileri temel alarak raporlarını da hazırlamışlardır.

Çalışmanın ikinci aşaması ve makalenin asıl konusunu teşkil eden sözlü tarih yöntemi ve bu yöntemin katkılarına ilişkin veriler de öğrencilerle yapılan görüşmeler neticesinde elde edilmiştir. Çalışmada, öğrencilerin sözlü tarih çalışmasının hangi yönlerini beğenip-beğenmediklerini ve bu tür çalışmaların kendilerine ne tür katkılarının olduğunu ortaya çıkarmak için odak grup görüşmesinden faydalanılmıştır. Birden fazla kişiye ulaşmak, olaylara farklı pencerelerden bakmak, verileri grup çalışması sayesinde daha zengin bir hâle

getirebilmek için de bu yöntemden yararlanılmıştır (Krueger & Casey, 2000, s. 4-5). Bu bağlamda önceden bu tür etkinliklerde görev alan, çalışmada görev alarak katılımcı görüşmelerinin tümüne katılan, bu görüşmeleri yapan ve rapor hazırlayan (1 başkan ve 5 görevli öğrenci) 6 öğrenciyle de odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmesinde öğrencilere sözlü tarih etkinliğini beğenme/beğenmeme nedenleri, bu uygulamanın kendilerine ne tür katkılarının olduğu, geçmişten günümüze Van düğünlerinin öncesinde, düğünde ve düğün sonrasında yapılanlar ile mevcut uygulamaların ve benzerliklerle farklılıkların neler olduğuna ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Odak grup görüşmesinin ardından öğrenciler, sözlü tarih çalışmasıyla elde ettikleri kazanımları ortaya koymak istemiş ve veriler toplandıktan sonra bu kazanımları arkadaşlarına, araştırmacıya ve okula da sunmuşlardır. Bu hususta öğrenciler, elde ettikleri malumatları sınıflarda slayt şeklinde sunmuş, sınıflardaki sunumun ardından Van düğün gelenekleriyle ilgili yapılan sözlü tarih çalışmasının uygulanması, süreci, verileri ve yönteminin sergilenmesi amacıyla da okulda; arkadaşlarına Van'da düğünler konulu bir konferans vermişlerdir. Konferansın ardından elde edilen materyallerin teşhir edilmesi amacıyla sergi de düzenlenmiştir. Serginin ardından çalışma ile ilgili sınıf/duvar panoları hazırlanmıştır. Bu nedenle çalışmada, konferansı dinleyen, sergi ve sınıf/duvar panolarını inceleyen, arkadaşlarının çalışmalarından bilgisi olan (etkinliği gözlemleyen, izleyen/takip eden) 7 öğrenciyle sözlü tarih yöntemi ve uygulamasına ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Ayrıca araştırmada, sözlü tarih çalışmasının öğrencilere ders içi ve ders dışı sağladığı katkılara ilişkin bulgular da odak grup görüşmesinden ve etkinliği takip eden öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda sözlü tarih çalışmasının öğrencilere ders içi ve ders dışı sağladığı katkılara ilişkin odak grup görüşmesinden ve etkinliği takip eden öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen nitel veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bilindiği üzere, “*içerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır*” (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 259). Çalışmada veriler incelendikten sonra, kategoriler ve kodlar oluşturulmuş; görüşler, frekans ve yüzdeler şeklinde tabloya dökülmüştür. Bu bağlamda yapılan görüşmelerde öğrencilere öncelikle sözlü tarih etkinliğini beğenme/beğenmeme durumları sorulmuş, alınan görüşler (evet-hayır cevaplarına göre) etkinliği beğenme/beğenmeme durumları şeklinde kodlanmıştır. Durum tespitinin ardından öğrencilere, bu etkinliği niçin beğenip/beğenmedikleri sorularak, ilgili durumun nedenleri ayrı bir şekilde kodlamaya ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Bunun yanı sıra araştırma neticesinde sözlü tarih etkinliğinin sizlere ne gibi katkıları oldu şeklinde yöneltilen soruya verilen cevaplar ise ders içi katkılar ana teması altında (tarihe ilgi ve merakın artması, değişimi fark etme, problem çözmeye, analiz, empati vb.)/ders dışı katkılar ana teması altında (özgüven, hoşgörü, sosyalleşme, iletişim, dil becerisi vb.) şeklinde kodlanarak analiz edilmiş, kod ve kategorileri takiben tablolarda gösterildiği şekilde temalar oluşturulmuş ve çalışmaya bu şekilde yön verilmiştir.

Çalışmada öğrencilerin düşünceleri yapılan görüşmeler sayesinde alınmış, bu görüşmeler video ve ses kayıt cihazlarıyla da kaydedilmiştir. Bu şekilde kayıt altına alınan görüşmeler yazıya geçirilmiş, araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak veriler yorumlanmış, kavram ve temaların veri setini temsil etmesine de dikkat edilmiştir. Veri toplama araçlarıyla ilgili geliştirme aşamalarında güvenilirliği sağlamak amacıyla uzman görüşüne başvurulmuş ve

hatalar en aza indirgenmeye çalışılmıştır. Çalışmada gerek görüşme gerekse odak grup görüşmesine katılan öğrencilere, süreç hakkında gerekli olan bütün bilgiler verilerek, çalışmaya gönüllü olarak katılımları sağlanmış ve gerekli olan formlar (gönüllü öğrenci katılım formu ile öğrenci velisi gönüllülük formu) kendilerinden alınmıştır. Odak grup görüşmesinin video kaydı da yapılmış, tasnif edilmiş olan verilerin özgün halleri muhafaza edilerek metin içerisinde de kullanılmıştır. Bununla birlikte çalışmada, araştırmacının konumu, çalışmaya katılan bireyler, izlenen süreç, bulunulan ortam, kavramsal çerçeve, veri toplama ve analiz yöntemleriyle ilgili teferruatlı malumatlar da verilmiştir (Büyüköztürk vd., 2014, 251-252; Sağlam, 2015, s. 763). Ayrıca odak grup görüşmesine katılan öğrenciler OG₁, OG₂ ve etkinliği takip eden öğrenciler ise Ö₁, Ö₂ şeklinde kodlanarak gösterilmiştir.

BULGULAR

Sözlü tarih çalışmasının öğrencilere ders içi ve ders dışı sağladığı katkılara ilişkin bulgular, odak grup görüşmesinden ve etkinliğe katılmayıp takip eden öğrencilerle gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilmiştir.

Sözlü Tarih Çalışmasının Öğrencilere Yönelik Ders İçi Sağladığı Katkılara İlişkin Bulgular

Odak grup görüşmesi yapılan 6 öğrenciye sözlü tarih etkinliğinin ders içi sağladığı katkılara ilişkin görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular ise frekans ve yüzdeleriyle birlikte aşağıda Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Odak Grup Görüşmesine Göre Öğrencilerin, Sözlü Tarih Etkinliğinin Ders İçi Katkılarına İlişkin Görüşleri

Ders içi katkılar	f	%
Eleştirel düşünme becerisi kazandırma	6	21
Tarihe olan bakış açısını olumlu yönde değiştirme	5	18
Tarih dersini ezberden ve sıkıcılıktan kurtarma	4	14
Kendimizi ve geçmişimizi tanıma	4	14
Tarih dersini öğrenci merkezli hale getirme	3	11
İnsanları tanıma ve değerlendirmeyi öğrenme	3	11
Kronolojik düşünme becerisini geliştirme	2	7
Diğer	1	4
Toplam	28	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğrencilerin sözlü tarihin ders içi katkılarına ilişkin görüşleri içinde eleştirel düşünme becerisi kazanımındaki katkıları en fazla tercih edileni olmuştur. Sözlü tarih etkinliğinin eleştirel düşünme becerisi kazanımındaki katkılarını ifade eden **OG₅** “... araştırmacı kimliği kazandık bu durumla delilleri sorgulamayı, değerlendirmeyi öğrendik... çalışma sayesinde eleştirel düşünme becerisi kazandım...” demiştir.

Sözlü tarih metodunun tarihe olan bakış açısını olumlu yönde değiştirmesinin yanı sıra tarih dersini ezberden ve sıkıcılıktan kurtarması ve öğrenci merkezli hale getirmesi de en fazla tercih edilen görüşlerden olmuştur. Bu düşüncede olan **OG₁** “... tarih sıkıcı geliyordu dersler hep ezberdi bir konuya yönelik maddeleri falan ezberlerdik... yorum katmazdık hoca dersini anlatır çıkardı... ama bu çalışmayı yaptıktan sonra ona yorum katabildik artık tarihe bir yön verebildik bence... önceden hep öğretmen hakimdi merkezde öğretmen vardı şimdi ise öğrenci merkezli...” demiştir. **OG₃** de “... tarih dersi bana göre sıkıcı bir dersti, sözlü tarih çalışmasına katıldıktan sonra tarihe olan ilgim arttı, araştırmada sınırlama olmadığı için herkes ilgi alanındaki konuları araştırma fırsatı bulabilir sözlü tarihte, farklı konular üzerinde

çalışılabilir... bu çalışmayı yaparken günümüzü, yakın tarihi ve geçmişi karşılaştırma fırsatı bulduk örneğin bizim zamanımızla, anne babalarımızın ve ondan önceki dedelerimizin ve babaannelerimizin zamanını karşılaştırma fırsatı bulduk...” diye ifade etmiştir. Diğer olarak belirtilen görüş konusunda da **ÖG₁** ise “... sözlü tarihin nasıl adım adım yapıldığını, bu adımların neler olduğunu öğrendik... çalışma sayesinde problem çözme, analiz, sentez, değerlendirme bunları gördük, kendimizi ve geçmişimizi tanıdık, kronolojik düşünme becerisini yani olayları sıralamayı öğrendik...” diye belirtmiştir.

Etkinliği değerlendirebilmek için etkinliği gözlemleyen, takip eden ve izleyen 7 öğrenciye, sözlü tarih etkinliğinin ders içi sağladığı katkılara ilişkin görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular ise Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Etkinliği Takip Eden Öğrencilerin, Sözlü Tarih Etkinliğinin Ders İçi Katkılarına İlişkin Görüşleri

Ders içi katkılar	f	%
Araştırmacı kimliği kazanma	6	17
Tarihe olan merakın artması	6	17
Tarih bilinci kazandırma ve tarihi gerçeklerin farkına varma	5	14
Farklı kaynaklara başvurarak kanıtları değerlendirmeyi öğrenme	5	14
Problem çözme, analiz etme ve analitik düşünmeye katkı sağlama	4	11
Geçmişle günümüzü karşılaştırma becerisi kazandırma	3	9
Değişim ve sürekliliği fark etmeyi sağlama	3	9
Objektif olabilme yeteneğini kazanma	2	6
Tarihin gezerek ve araştırarak öğrenilebileceğini anlama	1	3
Toplam	35	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğrencilerin sözlü tarihin ders içi katkılarına ilişkin görüşleri içinde araştırmacı kimliği kazanma ve tarihe olan merakın artması en fazla tercih edileni olmuştur. Sözlü tarih etkinliğinin araştırmacı kimliği kazanımındaki katkılarını ifade eden **Ö₂** “... bir tarihçi gibi Van düğünlerini kaynaklarla, yaptıkları görüşmelerle araştırdılar... raporları hazırladılar...” demiştir. Tarihe olan merakın artması da en fazla ifade edilen ikinci görüş olmuştur. Bu konuda **Ö₅** de “Tarih dersleri genellikle sıkıcıydı, bu çalışma sayesinde benim ve arkadaşlarımdan tarih dersine olan ilgisi arttı...” diye ifade etmiştir.

Tarih bilinci kazandırma ve tarihi gerçeklerin farkına varma da en fazla ifade edilen üçüncü görüş olmuştur. Bu konuda **Ö₄** de “... tarihin gerçek olduğunu gördüler... sınıfta hocalar anlattığında belki birçok öğrenciye gerçekçi gibi gelmiyordu ama gözlem sürecinde bunun gerçek olduğunu gördüler yani farkına vardılar gerçeklerin...” diye belirtmiştir. Farklı kaynaklara başvurarak kanıtları değerlendirmeyi öğrenme de ifade edilen görüşlerdendir. Bu konuda **Ö₁** de “... farklı kaynaklara başvurduklarını fark ettim... konulara farklı bakış açısıyla bakmayı, analitik düşünmeyi ve kanıtları değerlendirmeyi gördüler... kanıtlardaki taraflılığı, çelişkiyi fark ettiler ve yorumlamanın farkına vardılar...” diye ifade etmiştir.

Problem çözme, analiz etme ve analitik düşünmeye katkı sağlama da ifade edilen görüşlerden bir diğeridir. Bu görüşte olan **Ö₆** da “... problem çözme, analiz, sentez, değerlendirme gibi aşamaları öğrendiler... hazırlık çalışmaları oldu zaten görüşmeye gitmeden önce toplantılar oldu, konuşmalar oldu bunlar da zaten problem çözmek için belirledikleri aşamaları...” diye söylemiştir. Geçmişle günümüzü karşılaştırma, değişim ve sürekliliği fark etme görüşünü ifade eden **Ö₁** de “... kronolojik düşünme yani geçmişle günümüzü karşılaştırabilme fırsatı buldular bu sayede değişim ve sürekliliği algılayabildiler... tarafsız değerlendirmeyi, objektif olabilme yeteneğini kazandılar...” diye ifade etmiştir. Tarihin gezerek ve araştırarak

öğrenilebileceğini anlama görüşü de bir öğrenci tarafından dile getirilmiştir.

Sözlü Tarih Çalışmasının Öğrencilere Yönelik Ders Dışı Sağladığı Katkılara İlişkin Bulgular

Odak grup görüşmesi yapılan 6 öğrenciye sözlü tarih etkinliğinin ders dışı sağladığı katkılara ilişkin görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular ise frekans ve yüzdeleriyle birlikte aşağıda Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Odak Grup Görüşmesine Göre Öğrencilerin, Sözlü Tarih Etkinliğinin Ders Dışı Katkılarına İlişkin Görüşleri

Ders dışı katkılar	F	%
İletişim yeteneğini geliştirme	5	23
Açık sözlü olma ve toplum içindeki davranış biçimlerini öğrenme	4	18
Konuşma ve dil becerisini geliştirme	3	14
Başarma hissini yaşama	2	9
Fikir alışverişini ve karşıdakinin fikrine değer vermeyi öğrenme	2	9
Toplumsal birlik ve beraberliğin önemini fark etme	2	9
Grupla çalışma becerisi kazanımında yaptığı katkılar	2	9
Teknoloji kullanımını geliştirme	2	9
Toplam	22	100

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğrencilerin sözlü tarihin ders dışı katkılarına ilişkin görüşleri içinde en fazla ifade edilen iletişim yeteneğini geliştirme olmuştur. Bu görüşte olan **OG₃** “... röportaj anlamında iletişim kurabilme yeteneğimi geliştirdim kendime olan öz güvenim arttı, nezaket, sabır mesela yaşlıların bizi anlama konusunda hani biraz sıkıntıları oluyordu bu sayede bizim sabır yeteneğimiz de arttı...” demiştir. Sözlü tarihin ders dışı katkıları yönüyle **OG₁** de “... daha açık sözlü olmamızı sağladı önceden bir misafire hoş geldin bile diyemiyorken bu sefer onlarla böyle içli dışlı kıvama geldik... hoşgörü ortamını tattık gerçekten... büyüklerimizle nasıl konuşurum onu öğrendim... empati, hoşgörü, saygı, toplum içine nasıl çıkılacak nasıl bir konuşma sergilenecek onu öğrendim, başarı hissim ve güvenim arttı gerçekten hani sosyalleşme boyutunda...” diye ifade etmiştir. **OG₄** de “... sosyalleşmemizi arttırdı mesela insanlarla iletişime girdik... dil becerimiz arttı yani kendimizi anlatabilme becerimiz arttı, kendimizi tanıdık yani geçmişimizin ne olduğunu bildik işte toplumsal birlik ve beraberliğin önemini anladık...” diye belirtmiştir. Toplumsal birlik ve beraberlik duygusunu kazanma görüşünü dile getiren **OG₃** ise “... yapılan çalışmanın yaşlı ve tecrübeli insanları hatırlamamız dolayısıyla toplumsal birlik ve beraberliği geliştirdiğini gördüm...” demiştir.

Sözlü tarih metodunun grupla çalışma becerisi kazanımında yaptığı katkılar ifade edilen diğer bir görüştür. Bu konuda **OG₆** “... çalışmayı tek kişinin üzerinde yürütmedik aşama aşama gittik ondan sonra birçok kişiye görev verdik... bilgisayar olsun konuşma olsun soru sorma olsun her bir kişiye ayrı ayrı görevler verdik... çalışma sayesinde dediğim gibi grup halinde çalışmayı öğrendim...” demiştir. Teknoloji kullanımını geliştirme ise belirtilen görüşlerden bir diğeridir. Bu konuda **OG₁** de “... slayt hazırladık bu sayede teknolojik aletlerle aramız daha iyi oldu... önceden teknolojik araçlar konusunda illaki birinden yardım almamız gerekiyordu... tablet kullanmayı öğrendik, ses kayıtlarını nasıl birleştirebiliriz, nasıl onları kesebiliriz çalışmada bazı yerler vardı aksıyordu... onları kesmeyi ve sonrasında slayt yapmayı öğrendik...” diye ifade etmiştir.

Etkinliği takip eden ve görüşme yapılan 7 öğrenciye, sözlü tarih etkinliğinin ders dışı sağladığı katkılara ilişkin görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular ise frekans ve yüzdeleriyle birlikte

Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Etkinliği Takip Eden Öğrencilerin, Sözlü Tarih Etkinliğinin Öğrencilere Ders Dışı Katkılarına İlişkin Görüşleri

Ders dışı katkılar	f	%
Sosyalleşmeyi sağlaması	6	19
Empati becerisini geliştirme	5	16
Nezaketli, sabırlı olma ve büyüklerle diyalog kurabilme becerilerini geliştirme	5	16
Dil becerilerini geliştirme	4	13
Grup halinde çalışabilme becerilerini geliştirme	4	13
Toplumsal birlik ve beraberlik duygusunu kazanma	3	10
Teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirme	3	10
Demokratik vatandaş olmanın önemini fark etme	1	3
Toplam	31	100

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğrencilerin sözlü tarihin ders dışı katkılarına ilişkin görüşleri içinde en fazla ifade edileni sosyalleşmeyi sağlaması olmuştur. Bu görüşte olan Ö₇ “... arkadaşlarım okulda hatta aile ilişkilerinde mesafe aldılar, babalarıyla, amcalarıyla konuşamayanlar bu çalışma sayesinde dede ve nineleriyle bile iletişime geçtiler... birbiriyle pek konuşmayanlar bile herhangi bir konuda rahatlıkla birbirlerine danışıyorlardı...” demiştir. Empati becerisini geliştirme de en fazla ifade edilen ikinci görüş olmuştur. Bu konuda Ö₆ da “... çalışmayı yapanlar farklı insanlarla yaptıkları görüşmeleri anlatıyorlardı... bu çalışma arkadaşlarımıza ve bize insan münasebetlerinde birbirimizi anlayabilme, konuşabilme, görebilme ve empati kurabilmenin önemini gösterdi...” diye ifade etmiştir.

Nezaketli, sabırlı olma ve büyüklerle diyalog kurabilme becerilerini geliştirme de en fazla ifade edilen üçüncü görüş olmuştur. Bu görüşte olan Ö₅ de “... nezaketli olabilme sabırlı olabilme ve iletişim kurabilme yeteneklerinin geliştiğini anladım... yaşlıları ve insanları daha iyi anlayabildiklerini ve diyalog kurabildiklerini de gördüm...” demiştir. Dil becerilerini geliştirme de ifade edilen görüşlerdendir. Bu görüşte olan Ö₁ de “... dil becerileri geliştirdi arkadaşlarım kendilerini daha iyi ifade edebildiler...” diye belirtmiştir. Grup halinde çalışabilme becerilerini geliştirme de ifade edilen görüşlerden bir diğeridir. Bu konuda Ö₄ de “... tek başına bu çalışmanın yapılamayacağını gördüm... arkadaşlarım grup olarak bir çalışma yaptı ve grup halinde bir şey yapılabileceğini de anladım...” diye ifade etmiştir. Toplumsal birlik ve beraberlik duygusunu kazanma görüşünü dile getiren Ö₃ de “... arkadaşlarım tarafından yapılan çalışmanın toplumsal birlik ve beraberliği geliştirme konusunda önemli katkılarının olduğuna tanıklık ettim...” demiştir. Teknoloji kullanımını geliştirme ise belirtilen görüşlerden bir diğeridir. Bu konuda Ö₁ de “... arkadaşlarım teknolojiyi daha iyi kullanabilme fırsatı kazandılar... bu çalışmada kamera kullandılar, slayt hazırladılar...” diye ifade etmiştir. Demokratik vatandaş olmanın önemini fark etme görüşü de bir öğrenci tarafından dile getirilmiştir.

Görüşme yapılan 7 öğrenciye sözlü tarih çalışmasının klasik ders işleme yöntem ve tekniklerine göre farklılıklarına ilişkin görüşleri de sorulmuştur. Elde edilen bulgular ise frekans ve yüzdeleriyle birlikte aşağıda Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Etkinliği Takip Eden Öğrencilerin, Sözlü Tarih Çalışmasının Klasik Ders İşleme Yöntem ve Tekniklerine Göre Farklılıkları İle İlgili Görüşleri

Görüşler	f	%
Öğrenci merkezli bir yöntem olması	5	22
Ezberden ziyade yorum gerektirdiği için sıkıcı olmaması	4	18
Tarihe duyulan merakı geliştiren bir yöntem olması	4	18
Araştırma yapmayı ve eleştirel düşünmeyi geliştiren bir yöntem olması	4	18
Tarihte sıradan insanların yer aldığını gösteren bir yöntem olması	2	9
Öğrencinin tarihsel olayları kendi deneyimi ve bakış açısıyla değerlendirmesini sağlayan bir yöntem olması	1	5
Teknoloji kullanmayı gerektirmesi ve etkinlik temelli bir yöntem olması	1	5
Birçok alanda yapılabilen ve konu sınırlaması olmayan bir yöntem olması	1	5
Toplam	22	100

Tablo 5’te görüldüğü üzere öğrencilerin sözlü tarih çalışmasının farklılıkları ile ilgili görüşlerinden en fazla ifade edileni öğrenci merkezli bir yöntem olmasıdır. Bu konuda Ö₄ “... öğrenci merkezli olduğu için öğrenciler bu çalışmadan daha fazla zevk almaya başlayacak ve gelişmelere kendileri yön verecektir...” demiştir. Ezberden ziyade yorum gerektirdiği için sıkıcı olmaması da öğrenciler tarafından en fazla ifade edilen ikinci görüştür. Bu görüşte olan Ö₂ de “... tarih dersi daha çok ezbere dayalıydı şimdi bu çalışma sayesinde öğrenciler tarihi daha iyi anlamaya başladı... kendileri gezip gördü, merak etti ve araştırdı... bu dersin sadece kitaplardaki kuru bilgileri ezberlemekten ibaret olmadığını hep birlikte anladık...” diye ifade etmiştir. Tarihe duyulan merakı geliştiren bir yöntem olması da öğrencilerin sıklıkla ifade ettiği görüşlerdendir. Bu konuda Ö₅ de “... Van’ın düşünlerinin ardından taziye gelenekleri, bayramlar, esnafın hayatı gibi konularda araştırma isteğimiz arttı... “diye belirtmiştir.

Araştırma yapmayı ve eleştirel düşünmeyi geliştiren bir yöntem olması öğrenciler tarafından en fazla ifade edilen dördüncü görüştür. Ö₄ bu konuda “... arkadaşlarımla eleştirme özellikleri gelişti, derste daha aktif olduklarını gördüm ...” demiştir. Ö₆ da “Sözlü tarih öğrencilere araştırma duygusu kattı... tarih dersleri hep ezber şeklinde oluyordu sözlü tarih sayesinde öğrencilerde araştırma yönü gelişti...” diye ifade etmiştir. Tarihte sıradan insanların yer aldığını gösteren bir yöntem olması da öğrenciler tarafından ifade edilen görüşlerdendir. Bu görüşte olan Ö₅ de “... bu çalışmada gördüğüm kadarıyla sıradan insanların da hayatları araştırma konusu olabilir... tarih sadece büyük insanlardan kaynaklanmıyor sıradan halkın içine de girilebileceğini anladım...” demiştir.

Öğrencinin tarihsel olayları kendi deneyimi ve bakış açısıyla değerlendirmesini sağlayan bir yöntem olması da öğrenciler tarafından ifade edilen görüşlerden bir diğeridir. Bu konuda Ö₁ de “...sözlü tarih öğrenciye odaklı oluyor sadece öğretmenden duyduğunu değil de kendi gözlem ve deneyimleriyle bakıyor olaylara...” diye belirtmiştir. Teknoloji kullanmayı gerektirmesi ve etkinlik temelli bir yöntem olması görüşünü dile getiren Ö₄ de “... arkadaşlarımla rapor ve sunum hazırladı, bilgisayar, tablet kullandı... onların teknolojiyle daha iç içe olabildiklerini gördüm...” demiştir. Birçok alanda yapılabilen ve konu sınırlaması olmayan bir yöntem olması görüşü de bir öğrenci tarafından dile getirilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Odak grup görüşmesine göre sözlü tarihin ders içi katkılarının eleştirel düşünme becerisi kazandırma, tarihe olan bakış açısını olumlu yönde değiştirme, tarih dersini ezberden ve sıkıcılıktan kurtarma olduğu belirlenmiştir. Kendimizi ve geçmişimizi tanıma, tarih dersini öğrenci merkezli hale getirme, tarihe yön verebilme, insanları tanıma ve değerlendirmeyi

öğrenme olduğu da ortaya konmuştur. Ayrıca sözlü tarihin ders içi katkılarının kronolojik düşünme becerisini ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirme olduğu da tespit edilmiştir. Ders dışı katkıları yönüyle de iletişim yeteneğini geliştirme, açık sözlü olma ve toplum içindeki davranış biçimlerini öğrenme olduğu anlaşılmıştır. Konuşma ve dil becerisini geliştirme, başarıma hissini yaşama, fikir alışverişini ve karşıdakinin fikrine değer vermeyi öğrenme olduğu da belirlenmiştir. Ayrıca sözlü tarihin ders dışı katkılarının toplumsal birlik ve beraberliğin önemini fark etme, grupla çalışma becerisi kazanımında yaptığı katkılar ve teknoloji kullanımını geliştirme olduğu da tespit edilmiştir.

Etkinliği takip eden öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelere göre sözlü tarihin ders içi katkılarının araştırmacı kimliği kazanma, tarihe olan merakın artması, tarih bilinci kazandırma ve tarihi gerçeklerin farkına varma olduğu belirlenmiştir. Farklı kaynaklara başvurarak kanıtları değerlendirmeyi öğrenme, problem çözme, analiz etme ve analitik düşünmeye katkı sağlama olduğu da ortaya konmuştur. Ayrıca sözlü tarihin ders içi katkılarının geçmişle günümüzü karşılaştırma becerisi kazandırma, değişim ve sürekliliği fark etmeyi sağlama, objektif olabilme yeteneğini kazanma, tarihin gezerek ve araştırarak öğrenilebileceğini anlama olduğu da tespit edilmiştir. Ders dışı katkıları yönüyle de sosyalleşmeyi sağlama, empati becerisini geliştirme, nezaketli, sabırlı olma ve büyüklerle diyalog kurabilme becerilerini geliştirme olduğu da anlaşılmıştır. Dil becerilerini ve grup halinde çalışabilme becerilerini geliştirme, toplumsal birlik ve beraberlik duygusunu kazandırma olduğu da belirlenmiştir. Ayrıca sözlü tarihin ders dışı katkılarının teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirme ve demokratik vatandaş olmanın önemini fark etme olduğu da tespit edilmiştir. Bu bağlamda çalışmada, sözlü tarihin katkılarına ilişkin olarak odak grup görüşmesinden ve etkinliği takip eden öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular da benzerlik göstermektedir.

Sözlü tarihin klasik ders işleme yöntem ve teknikleriyle kıyaslandığında öğrenci merkezli olduğu, ezberden ziyade yorum gerektirdiği için sıkıcı olmadığı ve tarihe duyulan merakı geliştiren bir yöntem olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma yapmayı gerektiren, eleştirel düşünmeyi geliştiren ve tarihte sıradan insanların yer aldığını gösteren bir yöntem olduğu da belirlenmiştir. Sözlü tarihin öğrencinin tarihsel olayları kendi deneyimi ve bakış açısıyla değerlendirmesini sağladığı, teknoloji kullanmayı gerektirdiği ve etkinlik temelli bir yöntem olduğu da anlaşılmıştır. Ayrıca sözlü tarihin birçok alanda yapılabilen ve konu sınırlaması olmayan bir yöntem olması nedeniyle farklı yönlerinin olduğu da tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlar, Akçalı ve Aslan (2012)'in yaptığı araştırmanın sonuçlarıyla da ortaya konmuştur. Bu çalışmada, öğrencilerin sözlü tarih çalışmaları sayesinde öğrenme ortamlarının zenginleştiği, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki iletişimin ve etkileşimin arttığı, öğrenciler için tarih dersinin daha zevkli ve eğlenceli hale geldiği sonucuna da ulaşılmıştır. Sözlü tarihin, öğrencilerin bakış açılarını geliştirerek olaylara farklı perspektiflerden bakabilmelerine, ulusal ölçekteki olayları anlamalarına ve öğrencilerin bir bilim adamı veya tarihçi gibi hareket ederek sorumluluk alabilmelerine katkısının olduğu sonucuna da varılmıştır. Sözlü tarihin eleştirel (analitik) düşünme, empati, araştırma, üst düzey düşünme (analiz yapma) ve yazma becerilerinin gelişimine katkıda bulunduğu sonuçlarına da ulaşılmıştır. Sarı (2006)'nın ve Kara (2019)'nın yaptığı çalışmalarda ise sözlü tarih aktivitelerinin öğrenciye dinleme, gözlem, soru sorma, bilgiyi düzenleme, olguyu düşünceden ayırma ve ilgisiz bilgi arasından ilgili bilgiyi bulma gibi beceriler kazandırdığı tespit edilmiştir. Sarı (2006)'nın ve Kara (2019)'nın ulaştığı sonuçlarla bu araştırmanın sonuçları da benzerlik göstermektedir.

Ardemendo ve Kuszmar (2009) çalışmasında sözlü tarih uygulamalarının öğrencilerin eleştirel düşünme, konuşma, iletişim ve sosyal etkileşim, multimedya teknolojilerini kullanma becerilerini geliştirdiğini, tarihe ve sivil hayata aktif katılıma ilham verdiğini tespit etmiştir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, araştırmadan elde edilen sonuçları da destekler niteliktedir. Mclellan (2014) da araştırmasında sözlü tarih uygulamalarının öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesiyle birlikte onlara kişisel sorumluluk ve iş birliği kazandıracağı sonucuna ulaşmıştır. Mclellan (2014)'ın ulaşmış olduğu sonuçlarla bu araştırmanın sonuçları da benzerlik göstermektedir. Fonsino (1980), Yang, Chen ve Chen (2002), Davey, Welde ve Foote (2016) ve Dere (2017)'nin yapmış olduğu araştırmalarda sözlü tarih sayesinde öğrencilerin tarihi araştırma basamaklarını kullandığı, görüşme yapmayı ve rapor yazmayı öğrendiği de tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar, araştırmadan elde edilen sonuçlarla da paralellik göstermektedir.

Crocco (1998), Thompson (1999), Ritchie (2015), Dutt-Doner, Allen ve Campanaro (2016), Dere ve Kızılay (2017), Llewellyn ve Cook (2017)'un yapmış olduğu çalışmalardan elde edilen sonuçlarla, bu çalışmada ulaşılan sonuçlar da benzerlik göstermektedir. Bu araştırmalarda sözlü tarih çalışmaları sayesinde öğrencilerin materyal topladığı, bunları işleyebildiği ve raporlayabildiği de ortaya çıkmıştır. Ayrıca sözlü tarihin iletişim konusunda katkı sağladığı sonucuna ulaşan Burgo (2016), Dere (2017), Dere ve Dinç (2018), Davey, Welde ve Foote (2016)'un çalışmalarıyla bu araştırmanın sonuçları da benzerlik göstermektedir.

Uygun (2006), Sarı (2007), Öztürk (2010), Işık (2011), Küpüç (2014), İncegül (2010), Kandemir (2017), Dere ve Dinç (2018)'in yapmış olduğu çalışmalardan elde edilen sonuçlarla araştırmada ulaşılan sonuçlar benzerlik göstermektedir. Bu araştırmaların sonuçlarına bakıldığında sözlü tarihle öğrencilerin tarihe ve olaylara bakış açılarının değişeceği ve önemli becerileri kazanabileceği de ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalarda öğretmenlerin ve öğrencilerin sözlü tarih metodunu faydalı gördükleri, öğrencilerin bu tür çalışmalardan keyif aldıkları ve onların küçük birer bilim adamı veya tarihçi gibi görülerek tarihçilerin izlemeleri gereken işlem basamaklarını takip etmeleri gerektiği de belirlenmiştir. Bu sonuçlar, yapılan çalışma ile elde edilen sözlü tarihin öğrencilere ders içi ve ders dışı katkılarının olduğu ve bir bilim adamı veya tarihçi bilinci kazandırdığı bulgusunu da desteklemektedir.

Bu sonuçlar dikkate alındığında ilgili kurumlara ve araştırmacılara bazı önerilerde bulunmakta fayda vardır. Bu konuda Tarih Dersi Öğretim Programlarında, ders kitaplarında ve ilgili ünitelerde, sözlü tarih uygulamalarına farklı sınıflar düzeyinde ayrı bir yer verilebilir, bu doğrultuda öğrencilerle yapılacak olan çalışmalar, sözlü tarihin uygulanması sırasında karşılaşılan sıkıntıların giderilmesinde yol gösterici olabilir. Bunun yanı sıra sözlü tarih çalışmalarında öğrencilerden kaynaklanan sıkıntılar nedeniyle bir farkındalığın oluşmasını sağlamak amacıyla uzmanlar davet edilebilir ve konferanslar düzenlenebilir. Ayrıca, araştırmacılar, sözlü tarih çalışmalarının zorluğu nedeniyle geniş kapsamlı konulardan ziyade önceden çerçevesi çizilmiş kültürel kapsamlı konulara da ağırlık verebilir.

Etik Metin

Bu makalede araştırma ve yayın etiği kuralları takip edilmektedir. Makale ile ilgili her türlü ihlalin sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

Akbar, S. (2012). *Diyalog raporu–Orta Doğu ve Orta Asya'da sözlü tarih*. The Hollings Center.

- Akçalı, A. A. (2007). *Yerel tarih ve tarih eğitimine katkısı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Akçalı, A. A., & Aslan, E. (2007). Yerel tarih ve tarih öğretimindeki rolü. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 80-88.
- Akçalı, A. A., & Aslan, E. (2012). Tarih öğretiminin iyileştirilmesi yolunda alternatif bir yöntem: Sözlü tarih. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 669-688.
- Ardemendo, D., & Kuzsmar, K. (Eds.). (2009). Principles and best practices for oral history education (4-12). www.loc.gov/folklife ve www.oralhistory.org adresinden edinilmiştir.
- Burgo, C. (2016). Oral history as an innovative language teaching technique for Spanish heritage language learners. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 28(3), 451-459. <http://www.isetl.org/ijtlhe/>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. Baskı). Pegem.
- Counce, S. (2001). *Sözlü tarih ve yerel tarihçi* (Bilmez, B.C. & Yalçınkaya, A., Çev.). Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (Bütün, M. & Demir, S.B., Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Crocco, M. S. (1998). Putting the actors back on stage: Oral history in the secondary school classroom. *The Social Studies*, 89(1), 19-24. <https://doi.org/10.1080/00377999809599817>
- Çaykent, Ö. (2016). Sözlü tarih. A. Şimşek (Ed.), *Tarih için metodoloji* içinde (2. Baskı, ss. 163-175). Pegem Akademi Yayınları.
- Danacıoğlu, E. (2001). *Geçmişin izleri*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Davey, F., De Welde, K., & Foote, N. (2016). Oral history as inspiring pedagogy for undergraduate education. *Oral History Education*, 0(0)110-117. https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/48689588/osos122_oralhistory.pdf
- Demir, S.B. & Yorulmaz, E. (2014). Tarih derslerinde akıllı tahta kullanım durumunun incelenmesi (bir durum çalışması). *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 16-38.
- Demircioğlu, İ.H. (2015). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar* (5. Baskı). Anı Yayınları
- Dere, İ. (2017). *Sosyal bilgiler derslerinde bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarih* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, Türkiye.
- Dere, İ., & Dinc, E. (2018). Yapılandırmacı bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerine entegrasyonu. *Inonu University Journal of the Faculty of Education (INUJFE)*, 19(2), 115-127. <https://doi.org/10.17679/inuefd.335686>
- Dere, İ., & Kızılay, N. (2017). Aile tarihinin araştırılmasında sözlü tarihin kullanımı: İlkokul öğrencilerinin tecrübeleri. *Turkish History Education Journal*, 6(2), 294-323. <https://doi.org/10.17497/tuhed.335808>
- Dutt-Doner, K. M., Allen, S., & Campanaro, K. (2016). Understanding the impact of using oral histories in the classroom. *The Social Studies*, 107(6), 257-265. <https://doi.org/10.1080/00377996.2016.1221792>
- Fonsino, F. J. (1980). Criteria for evaluating oral history interviews. *The History Teacher*, 13(2), 239-243. <http://www.jstor.org/stable/491924>
- Gazel, A.A. (2015). Tarih öğretiminde öğrenci merkezli bir yaklaşım olarak sözlü tarih. M. Demirel (Ed.), *Tarih öğretim yöntemleri* içinde (2. Baskı, ss. 109-116). Pegem Akademi.
- Işık, H. (2011). Ortaöğretim Tarih derslerinde birinci ve ikinci el kaynaklar ile etkinlik temelli ders işlemenin öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerine etkisi. *Turkish Studies*, 6 (1), 1287-1301.
- İncegöl, S. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde örnek bir sözlü tarih uygulaması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi* (4. Baskı). Pegem Akademi.

- Kandemir, K. (2017). *Tarih öğretiminde sözlü tarihin yeri ve kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, Türkiye.
- Kara, S. (2019). *Sözlü tarih yönteminin ortaöğretim öğrencilerinin tarih algısı üzerindeki yansımaları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2000). *Focus groups: A practical guide for applied research* (3rd Ed.). Sage.
- Küpüç, E. (2014). *Sözlü tarih kavramı ve sözlü tarihin tarih öğretimindeki rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van, Türkiye.
- Llewellyn, K. R., & Cook, S. A. (2017). Oral History as peace pedagogy. In K. R. Llewellyn & N. Fook (Eds.), *Oral history and education theories, dilemmas, and practices* (pp. 17-41). Palgrave Macmillan. <https://doi:10.1057/978-1-349-95019-5>
- MEB. (2018). *Ortaöğretim tarih dersi 9, 10 ve 11. sınıflar öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr>
- McLellan, M. L. (2014). Beyond the transcript: Oral history as pedagogy. In D. Boyd & M. Larson (Eds.), *Oral history and digital humanities* (pp. 99-118). Springer.
- Metin, C. (2002). Sözlü tarih ve Türkiye'deki gelişimi. *Türk Kültürü*, 469, 288-298. <http://www.ait.hacettepe.edu.tr/akademik/arsiv/soz.htm>
- Morrissey, C. (1992). Beyond oral evidence: Speaking (con) strictly about oral history. *Journal Article*, 17(2), 89-94. <https://doi:10.2307/23178823>
- Öztürk, S. (2010). Türkiye'de sözlü tarihten iletişim araştırmalarında yararlanma üzerine notlar. *Milli Folklor*, 22 (87), 13-26.
- Portelli, A. (2006). Introduction. In B. A. Lanman & L.M. Wendling (Eds.), *Preparing the next generation of oral historians: An anthology of oral history education* (pp 19-24). Rowman & Littlefield.
- Ritchie, D. A. (2015). *Doing oral history* (3th. Ed.). Oxford University.
- Sağlam, M. (2015). Primary school students of 1980s' Turkey remembering their teachers. *Educational Research and Reviews*, 10 (6), 761-768. <https://doi:10.5897/ERR2014.1915>
- Sarı, İ. (2006). Akademik tarih ve tarih öğretiminde sözlü tarihin yeri ve önemi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 109-125.
- Sarı, İ. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih etkinliklerinin öğrenci başarı, beceri ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Somersan, S. (1998). Sözlü tarih, araştırmacılık ve tarih yazımına katılım. S. Özbaran (Ed.), *Tarih öğretimi ve ders kitapları içinde* (ss. 381-392). Dokuz Eylül.
- Stradling, R. (2003). *20.yüzyıl Avrupa tarihi nasıl öğretilmeli*. Türk Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Thompson, P. (1999). *Geçmişin sesi* (Layikel, Ş., Çev.). Tarih Vakfı Yurt.
- Uygun, S. (2006). Eğitim tarihi araştırmalarında sözlü tarih yaklaşımı ve sözlü tarihte bir öğretmen: Hayrettin Uysal. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 31(328), 24-32.
- Welton, D. A., & Mallan, J. T. (1999). *Children and their world: Strategies for teaching social studies* (6th. Ed.). Houghton Mifflin.
- Yang, S. C., Chen, N. S., & Chen, A. (2002). A student-generated web-based oral history project. *Journal of Computer Assisted Learning*, 18(3), 272-281. <https://doi:10.1046/j.0266-4909.2002.00239.x>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Seçkin.
- Yin, R. K. (2009). *Case study research: Design and methods* (Fourth Edition). SAGE.

EXTENDED ABSTRACT

Student Opinions on The Use of Oral History Method: An Example of Van Weddings

Oral history, which has an ancient history as far as human history and has been referred to by many different names up to the present day, is defined and interpreted in different ways according to disciplines and paradigms. Oral history is, first of all, one of the data collection tools of historical science and is basically a historical method. But in the twentieth century, especially in North America and Europe, scientists from many fields, from librarians to sociologists, doctors to public scientists, have also used oral history as a means of collecting data and illuminating related issues in a historical sense. These developments have naturally expanded the definition and meaning of oral history. Oral history with in the past, lifestyle, home life, family life, education, nutrition, tradition, feast-the wedding entertainment formats, famine, disease, natural disasters and issues such as working life are discussed.

Thanks to oral history, students can first of all look at events through the eyes of ordinary people, keep up with the changing world and advance their capacities. By comparing written and oral resources, they can improve their research and language skills, establish a close connection with previous generations. In addition, students can make comparisons between the past and the present, perceive change and continuity, get rid of the grip of military and political history and get down to the history of ordinary people. In addition to historical inquiry skills, they can develop critical thinking, empathy, change and continuity perception skills. However, oral history studies also have cognitive goals, such as providing students with course content, conducting subject analysis, developing skills, and providing motivation. In this way, students assume the identity of a scientist, apply the process steps of a historian, and also develop high-level thinking skills.

In this research, it is aimed to reveal the contributions of oral history application on weddings in Van to students. The research was carried out in the case study pattern within the scope of the qualitative study and easily accessible case sampling was used within the scope of purposeful sampling in the study. Students were asked to interview volunteer participants about Van wedding traditions, and students interviewed 60 people from family members aged 50 and over. Students prepared reports in accordance with the participant statements, interviews were also conducted for those who participated in the event and those who did not participate in the event and followed up. Appropriate research techniques such as semi-structured interview and focus group interview were used as data collection tools. In the study, the findings regarding the contributions of oral history study to students were obtained from the focus group interview and the interviews conducted with the students following the activity. The obtained data were subjected to content analysis.

With this research, it has been revealed that oral history is student-centered compared to classical course processing methods and techniques, is not boring because it requires interpretation rather than memorization, and is a method that develops curiosity about history. It has been determined that there is a method that requires research, develops critical thinking, and shows that ordinary people have been involved in history. In addition, it was understood that oral history allows the student to evaluate historical events from his own experience and point of view, requires the use of technology and is an activity-based method. It has been determined that the in-course contributions of oral history are gaining researcher identity, increasing curiosity about history, gaining historical awareness and becoming aware of

historical facts. It has also been understood that the aspect of his extracurricular contributions is to provide socialization, develop empathy skills, be kind, patient, and develop the skills to have a dialogue with elders. In addition, it has been concluded that oral history has different aspects due to the fact that it is a method that can be done in many fields and has no subject limitations, and it gives students the awareness of a scientist or historian.

"International Journal of New Approaches in Social Studies - IJONASS" is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).